

IN MEMORIAM
ПРОФЕСОР Д-Р ЃУРЃИЦА ПЕТРОВИЌ
1927 - 2003

Проф. д-р Ѓурѓица Петровиќ е родена на 07. мај 1927 година во Стара Пазова. Образованието го стекнала во Белград со еден прекин во 1942 година како резултат на воените прилики за време на Втора светска војна. По војната продолжила со школувањето преку специјални курсеви за ученици кои го прекинале образованието пореди војната и матурирала во 1948 година. Истата година се запишала на филозофскиот факултет на Универзитетот во Белград, на групата за етнологија. Студиите ги завршила во 1952 година. Првата нејзина служба била во Војниот музеј во Белград, најпрво како кустос - приправник, а набргу потоа, во 1954 година го стекнала музејското звање **кустос**. За време на нејзината работа во Војниот музеј пријавила докторска дисертација под наслов: "**Оружарски занаети во нашата земја за време на османлиската власт**". Докторирала 1964 година. Во 1965 година стекнала музејското звање **виш кустос**, а во 1970 година Филозофскиот факултет во Белград и доделил научно звање **виш научен соработник**. Во 1971 година се пријавила на конкурсот на Филозофскиот факултет за избор во наставно-научно звање за предметот "Регионална етнологија на народите на Југославија". На конкурсот меѓу неколку кандидати била избрана во звањето **вонреден професор**. Со тоа во 1971 година престанала нејзината служба во Војниот музеј во Белград и таа почнала да работи на своето ново работно место како професорка по етнологија на групата за етнологија на Филозофскиот факултет во Белград. При нејиното заминување од Војниот музеј била одликувана со орден за воени заслуги со златни мечеви.

Проф. д-р Ѓурѓица Петровиќ набрзо стекнала углед како професорка по етнологија која многу совесно и одговорно се однесува кон работата, своите колеги и студентите. Во периодот 1973/75 година го предавала предметот Регионална етнологија - Хрвати, а во периодот 1974/92, предметот Етнологија на Југославија - Материјална култура. Во меѓувреме, во 1979 година била избрана во наставно-научно звање **редовен професор**. Во периодот 1989-1991 година била декан на Филозофскиот факултет. Се пензионирала на 01. октомври 1992 година.

Опусот на научно-истражувачката работа на проф. д-р Ѓурѓица Петровиќ опфаќа повеќе од сто (100) статии и студии објавени до 2001 година. Поголемиот дел од нејзината библиографија што опфаќа период од 1956 до 1995 година е објавен во публикација на Универзитетот во Белград под наслов: Библиографија наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду, књ. I, Београд 1995, 98-107. Библиографијата може да се подели глобално во две групи според покажаниот научен интерес: 1. Статии и студии од 1956 до 1975 и 2. Статии и студии од 1976 до 1995. Првата група објавени дела се однесуваат на различни теми при што доминира научниот интерес за оружјето според форма, функција, време и место на постанок, специфична изработка, занает и мајстори. Овие теми кои доминираат во првата група се обработени главно со културно-историски метод.

Втората група објавени статии и студии претставува нова фаза како резултат на проширените видици и научната љубопитност на проф. д-р Ѓурѓица Петровиќ. Во нив се пројавува интерес за културно-антрополошката димензија на документите од Дубровничкиот архив. Најголемиот дел од овој опус се однесува на разоткривање на секојдневието во средновековниот период и следењето на пулсот на животот на сите нивоа. Во таа смисла настанале многу значајни монографски обработени статии и студии од доменот на материјалната култура кои живо зборуваат за нивните создавачи, за животните навики и нивниот општествен статус. Во таа смисла се монографските статии за домашната изработка на текстил, разни предмети од инвентарот на носијата, исхраната, одделни важни и ситни занаети, итн. Како веќе изграден медијевалист, таа почнува во детали да го истражува животот на сите општествени нивоа во Дубровник, културните врски со Приморјето со јадранската позадина и внатрешноста на Балканот во средниот век, специфичниот начин на постанок на одделни предмети, нивната генеза, развој, губење или континуитет. Во таа смисла покажала интерес за народот на Дубровник и дубровничкиот дистрикт, за празниците и прославувањата, гробовите и погребниот обред, забраните за луксуз, статусот на жената, етничката припадност на жителите на Дубровник пред добивањето на статусот "дубровнички граѓанин", итн. Во оваа група трудови од опусот на проф. д-р Ѓурѓица Петровиќ, важно место заземаат и истражувањата на разни етнички групи, како средновековни Власи, Цигани, Евреи, како и студии засновани на изворна документација за одделни племиња како Пјешивци, Матаруги, итн. Истовремено во нова светлина продолжува интересот за одделни маркантни предмети и вештини од инвентарот на носијата, како женска капа "шкуфија" на островот Мљет, златовез, градски вез, склавина, черга, итн. Нејзино омилено место за истражување беше Дубровничкиот архив, каде се усоврши до таа мерка во совладувањето на јазикот и писмото на средновековните дубровнички документи што можеше самостојно и систематски да ги истражува неојавените материјали. Поради неповолните услови што настанаа како резултат на последната војна во Југославија, истаржувањата ги продолжи во Которскиот архив.

BIBLIOGRAFIJA

1. Zastave Karadorđevog doba, Vesnik Vojnog muzeja 1, Beograd 1954, 140-156
2. Puškarski zanat u Metohiji, Vesnik Vojnog muzeja 2, Beograd 1955, 81-104
3. Prilog datirawu jatagana prema mestu izrade, Vesnik Vojnog muzeja 3, 1956, 172-188
4. Samostreli iz sбирke Vojnog muzeja JNA, Vesnik Vojnog muzeja 4, Beograd 1957, 125-151
5. Drveni topovi u našoj ratnoj prošlosti, Vesnik Vojnog muzeja 5/1, Beograd 1958, 149-162
6. Nekoliko podataka o puškarskom zanatu u Uzicu u XIX veku, Vesnik Vojnog muzeja 5/II, Beograd 1958, 219-230
7. P. Vlahović, Prilog proučavawu drvenog oružja, Glasnik Etnografskog muzeja 18, Beograd 1954, 97-105; Vesnik Vojnog muzeja 5/II, Beograd 1968, 338-341
8. Maska Malangana svečanosti sa Nove Irske, Vesnik Muzejsko-konzervatorskog društva I-2, Beograd 1960, 21-24
9. Zbornik radova Etnografskog instituta 3, Beograd 1969, Naša stvarnost 9, Beograd 1961, 294-298
10. Put pesme krajinske čete "Krajinski smo mladi partizani", Rad Kongresa folklorista Jugoslavije VIII, Beograd 1961, 221-224
11. Put pesme krajinske čete "Krajinski smo mladi partizani" u narodnooslobodilačkom ratu, Razvitak 6, Zaječar 1961, 38-43
12. Nekoliko podataka o igri xilit u našoj ratnoj prošlosti, Vesnik Vojnog muzeja 6-7, Beograd 1962, 135-144
13. Zbirka oružja iz Okeanije Toše Andrejovića-Australijanca, Vesnik Vojnog muzeja 6-7, Beograd 1962, 223-234
14. Gladius, Revue internationale des études sur L'annes anciennes. L'art militaire et la vie sulturelle en Orient et Occident I, Kalundgorg 1961, 78; Весник Vojnog muzeja 6-7, Beograd 1962, 294-296
15. Delatnost Vojnog muzeja u okviru akcije Istok-Zapad, Muzeji 14, Beograd 1962, 41-47
16. (koautor: Filipović), Zbirka sijapo tkanina sa ostrva Šamoa u Gradskom muzeju u Subotici, Rad vojvođanskih muzeja II, Novi SAd 1962, 232-236
17. Oružje Okeanije, Katalog I, Vojni muzej, Beograd 1962, 41
18. Oružje Afrike, Katalog II, Vojni muzej, Beograd 1962, 84
19. Narodni mit o Suziju, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena 40, Zagreb, 1962, 401-408
20. Put pesme krajinske čete "Krajinski smo mladi partizani" u NOR-u, Zbornik radova Etnografskog instituta 4, Beograd 1962, 29-40
21. Poreklo zbirke oružja iz Konga u Vojnom muzeju JNA, Vesnik Vojnog muzeja 8-9, Beograd 1963, 23-58
22. (koautor: D. Bojanić-Lukač), Dobijawe šalitre u Makedoniji od polovine XVI do polovine XIX veka, Vesnik Vojnog muzeja 10, Beograd 1964, 23-58
23. Tetovski puškari, Rad Kongresa Saveza folklorista Jugoslavije VII, Ohrid 1964, 117-120
24. Zbirka predmeta iz Okeanije, Azije i Afrike u Vojvođanskom muzeju u Novom Sadu, Rad vojvođanskih muzeja 12-13, Novi SAd, 1964
25. Zbirka oružja iz Indonezije i Okeanije u Narodnom muzeju u Vršcu, Rad vojvođanskih muzeja 12-13, Novi Sad 1964, 261-272
26. Оружарски занати у Скопљу у 19. веку, Зборник на Музејот на град Скопје II-III, Скопје 1965-66, 55-108.

27. Oružje, zbornik Dom Jevrema Grujića, Beograd, Zavod za zaštitu spomenika kulture grada, 1966, 95-108
28. Neki podaci o izradi topovskih kugli u Srbiji i Bosni u XV i XVI veku, Vesnik Vojnog muzeja 11-12, Beograd 1966, 162-183
29. Prilog istoriji Bačke u XVI veku, Zbornik za društvene nauke Matice srpske 48, Novi Sad 1967, 95-105
30. Oružje iz zbirke Danila Petrovića-Njegoša u Vojnom muzeju u Beogradu, Vesnik Vojnog muzeja 13-14, Beograd 1968, 233-246
31. Oružje Kavkaza - zbirka u Vojnom muzeju, Vesnik Vojnog muzeja 13-14, Beograd 1968, 137-192
32. O vatrenom oružju Dubrovnika u XIV veku, Vesnik Vojnog muzeja 15, Beograd 1969, 59-96
33. Najraniji zapisi o orguqama i graditeqima orguqa u Dubrovniku, Zvuk - jugoslovenska muzička revija 99, Sarajevo 1969, 422-427
34. Prvi javni sat i prvi časovničari u Dubrovniku u XIV veku. Zbornik Muzeja primewene umetnosti 13, Beograd 1969, 59-67
35. Un balestriere marchigiano a Ragusa nel XIV secolo, Quaderni storici 13, Ancona 1970, 233-245.
36. Оружарската дејност во Македонија во предилинденскиот и во илинденскиот период, зборник Илинден 1903, Скопје 1970, 209-226.
37. Poreklo i karakteristike pištolja zvanih ledenice, Boka 2, Nerceg Novi 1970, 151-186
38. Vatreno oružje na Balkanu uoči osmanskog osvajanja u XIV-XV veku, Glasnik cetinjskih muzeja III, Cetinje 1970, 83-112.
39. Ratne sprave XIV veka prema dubrovačkoj arhivskoj građi, Vesnik Vojnog muzeja 16, Beograd 1970, 37-66.
40. Prve vesti o viteškim igrama u srednjovekovnom Dubrovniku, Vesnik Vojnog muzeja 17, Beograd 1971, 41-59.
41. Crnci u Ulcinju. Etnološki pregled 10, Beograd 1972, 31-36.
42. Prilog proučavanju kasnosrednjovekovnih gradskih grobalja, Glasnik Etnografskog muzeja 35, Beograd 1972, 69-86.
43. Magister Johannes-Zoane oklopar Dubrovačke Republike, 1443-1456, Vesnik Vojnog muzeja 18, Beograd 1972, 61-94
44. Uloga Dubrovnika u snabdevanju srednjovekovne Bosne oružjem, XIV-XV vek, Radovi III, Simpozijum Srednjevekovna Bosna i evropska kultura, Zenica 1973, 68-77
45. Kosmač, Kosmač-Tovaglia pilosa, Zbornik Muzeja primenjene umetnosti 17, Beograd 1972-73, 79-88
46. Prilog upoznavanju našina rada sa muzejskim zbirkama oružja i vrstama oružja izrađenog na Kosovu, u Makedoniji, Bosni i Hercegovini u XVII i XIX veku, Obrada i zaštita istorijskih zbirki u muzejima, katalog 28, Beograd 1973, 1-24
47. R. Wildhaber, Internationale volkskundliche Bibliographie für die Jahre 1969 und 1970, Bonn 1972: Etnološka bibliografija SR Srbije.
48. M. Gušić, Starinsko žensko oglavlje u hrvatskoj narodnoj nošnji, Zagreb 1974, 64; Balcanica VI, Beograd 1975, 348-351
49. Firearms in thle Balkans od the Eve of and after the Ottoman Conquest of the Fourteenth and Fifteenth Centuries, War, Tehnology and Society in the Middle East, London 1975, 164-194
50. Vatreno oružje u Istorijskom muzeju na Cetinju, Kulturno-istorijsko naleđe Crne Gore I, Cetinje 1975, 73

51. Veze Makedonije i Albanije na primeru proizvodnje ručnog vatrenog oružja u Debru u XVIII i XIX veku, Zbornik Muzeja primenjene umetnosti 19-20, Beograd 1975-76, 41-56
52. Cigani u srednjovekovnom Dubrovniku, Zbornik Filozofskog fakulteta XIII-1, Beograd 1976, 122-158
53. Društveni položaj Cigana u nekim jugoslovenskim zemljama u XV i XVI veku, Jugoslovenski istorijski časopis 1-2, Beograd 1976, 45-66
54. Srednjovekovni vuneni pokrivači, Seoski dani Sretena Vukosavljeviša III, Prijepolje 1976, 359-365
55. Značaj arhivskih vesti iz srednjeg veka za proučavanje tradicionalne kulture naroda Jugoslavije, Simpozijum o metodologiji etnoloških nauka, Beograd, Srpska akademija nauka i umetnosti, 1974, 171-179
56. Dubrovačko oružje u XIV veku, Beograd, Vojni muzej, 1976, 306
57. Oružje XII - XV veka, Istorija primenjene umetnosti I, Beograd, Muzej primenjene umetnosti, Beograd 1977, 123-153, 385-387.
58. Međusobni uticaji grada i sela u oblikovanju odevanja, Glasnik Etnografskog muzeja 41, Beograd 1977, 231-234.
59. Mataruge u kasnom srednjem veku, Glasnik cetinjskih muzeja X, Cetinje 1977, 95-129.
60. Izložba "Zanati na tlu Srbije kroz istoriju", Zbornik Istorijskog muzeja Srbije 15-16, Beograd 1979, 191-196.
61. Dubrovački arhiv kao izvor za etnologiju, Arhivist - Zbornik Historijskog arhiva Dubrovnika XXIX/1-2, Beograd 1979, 157-162.
62. Pust u gradovima na Jadranu u srednjem veku, Zbornik Filozofskog fakulteta XIV-1, Beograd 1979, 165-182.
63. Profesor Branimir BRatanić: Evropski etnološki atlas, Etnološka tribina 10-3, Zagreb 1980, 115-123.
64. Prilog proučavanju kulturnog kontinuiteta u materijalnoj kulturi jadranskog područja: racana-rachna-rakno, Prilozi povjesti umjetnosti u Dalmaciji 21, Split 1980, 664-684.
65. Oružje i oprema srednjovekovnog ratnika u Srbiji, katalog izložbe, Beograd, Istorijski muzej Srbije, 1980, 5-11.
66. Prilog poznavanju Prijepolja u kasnom srednjem veku, Seoski dani Sretena Vukosavljevića VIII, Prijepolje 1981, 157-172.
67. Le domaines d'activité et les caractéristiques des produits des orfèvres d'Albanie dans les Balkans aux XVIII et XIX siècle, Actes du II Congrès international des études du Sud-est européen VI, Athenes 1981, 495-500.
68. Zone delovanja i karakteristike rada zlatara Albanaca katolika na Balkanu u XVIII i XIX veku, Narodno stvaralaštvo XX/77, Beograd 1981, 36-42.
69. Zbirka "starog oružja", Zbirka oružja Josipa Broza Tita, Beograd 1981, 25-52, 73-98.
70. Etnološke beleške s puta po Bosni i Hercegovini u jesen 1953. godine, Glasnik Zemaljskog muzeja n.s. 35-36, Etnologija, Sarajevo 1981, 155-187.
71. Odredbe dubrovačke vlade o "praznicima svetih" iz 1498 godine. Balcanica XIII-XIV, Beograd 1982-83, 403-413. (Објавено и во зборникот " О крсном имену, Београд 1985, 193-206.)
72. (koautor: M. Prošić-Dvornić), narodna umetnost Jugoslavije, Beograd, Zagreb, Mostar, Ljubljana 1983, 132.
73. La culture traditionnelle des Slaves-origines et continuité, Gli Slavi occidentali e meridionali nell' alto medioevo XXX, Spoleto 1982, 885-910.
74. Zapisi o cergi (čergi), Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena 49, Zagreb 1983, 483-504.

75. Hercegovski zlatari u XVIII veku, Boka 15-16, Herceg Novi 1984, 7-104.
76. Narod, vlast, crkva i nepogode, Makedonski folklor XVII/31, Skopje 1984, 17-25.
77. Sklavina (Sclavina), Glasnik Etnografskog muzeja 50, Beograd 1986, 13-41.
78. Bokokotorsko oružarstvo u prošlim vekovima, Boka 18, Heceg Novi 1986, 43-49.
79. Dubrovačke arhivske vesti o društvenom položaju žene kod srednjovekovnih Vlaha, Istorijski časopis XXXII, Beograd 1986, 5-25.
80. Popis Vlaha Pješć(ev)ića iz 1371 godine, Onomatološki prilozi VII, Beograd 1986, 141-157.
81. La position sociale des famkmes chez les Vlaques au Moyen âge d'après les documents d'Atchives de Dubrovnik, Die Stellung der Frau auf der Balkan, Berlin 1987, 161-176.
82. Ka proučavanju folklorne vezilačke tehnike - beli vez, Boka 19, Herceg Novi 1987, 177-202.
83. Gradski vez, Narodno stvaralaštvo XXVI/1-4, Beograd 1987, 5-13.
84. Zlatovez, Glasnik Etnografskog muzeja 51, Beograd 1987, 47-61.
85. Vukove beleške o starom oružju, Zbornik radova o Vuku Karadžiću, Sarajevo 1987, 433-444.
86. Likovne karakteristike narodnih tkačkih rukotvorina, Čarolija niti - Veština narodnog tkanja u Jugoslaviji, Zagreb, Muzejski prostor, 1988, 41-44, 66-69.
87. Dubrovčani i turska obuća u XV i početkom XVI veka, Gradska kultura na Balkanu XV_XIX II, Beograd 1988, 9-31.
88. O siru u srednjovekovnom Dubrovniku, Istorijski glasnik 1-2, Beograd 1988, 7-28.
89. Mađarska kulturna dobra u jugoslovenskom kulturnom inventaru na primeru gube, Folklór és tradició VI, Budapest 1988, 8-20. (објавено и во: Létünk 2, Ujvidek 1988, 267-275.)
90. Vukove zaveleške o Srbiji s kraja XVIII i početka XIX veka, Zadužbina II/5, Beograd 1989, 9.
91. Prilog proučavanju demografske strukture "Donjih sela" Dubrovničkog primorja, Zbornik Dubrovačkog primorja II, Dubrovnik 1989, 289-310.
92. Značaj zakonskih odredbi u odnosima tradicija-savremenost, Etnoantropološki problemi 6, Beograd 1989, 7-13.
93. Trgovina proizvodima domaćih oružara u jugolovenskim oblastima pod Turcima u XVIII i XIX veku, Glasnik Zemaljskog muzeja n.s. 43-44, Etnologija, Sarajevo 1988-89, 1-76.
94. Ukrštanja i sažimanja različitih uticaja u materijalnoj kulturi Bosne i Hercegovine, zbornik Bosna i Hercegovina u tokovima istorijskih kretanja, Sarajevo 1989, 85-97.
95. Sepulkralni spomenici u srednjovekovnom Dubrovniku, zbornik Likovna kultura Dubrovnika, Zagreb 1991, 127-136.
96. Luxusgesctze der, Köper, Essen und Trinken im Kulturverständnis der Balkanvölker, Berlin 1991, 127-134.
97. Oružje Kavkaza - čačku, Oružje I, Beograd 1991, 11-37.
98. Das Alltagsleben in der serbischen Atädren in der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts, Zeischrift für Balkanologie 27/2, Berlin 1991, 157-169.
99. Škufija - kapica udatih žena na otoku Mljetu, Glasnik Etnografskog muzeja 54-55, Beograd 1991, 79-100.
100. Predgovor i pogovor u knjizi M. Filipović, Čovek među ljudima, Beograd, Srpska književna zadruga, 1991, VII-XXIV, 471-480.
101. Naučna istraživanja Roma u Jugoslaviji, zbornik Razvitak Roma u Jugoslaviji. Problemi i tendencije, Beograd, Srpska akademija nauka i umetnosti, 1992, 61-86.

102. Perspektive narodnog graditeljstva u Vojvodini, Glasnik Društva konzervatora Srbije 17, Beograd 1992, 37-41.
103. Mala istorija Novih Banovaca, Uspomene Koste Petrovića profesora gimnazije u Sremskim karlovcima, Rad vojvođanskih muzeja 35, Novi Sad 1993, 117-131.
104. (koautori: Z.Šmitek, A. Lazarević), Notes sur les voyagoues et exploratoures Slovènes, Croates et Serbs en Afrique avant 1918 cl sur leurs collections, Revue Française d'outre-mer LXXX no.300, Paris 1993, 389-408.
105. Les collestionneurs des object en Serbie et au Monténégro de la fin du XIX au XX siécle, Revue française, Histoire d'autre mer, Paris, (en presse)
106. Iz istorije svakodnevnog života Skoplja 1869-1911, Istorijski časopis 39, Beograd (во печат)
107. Mađarska kulturna dobra u srednjovekovnom Dubrovniku, Zbornik Filozofskog fakulteta XVIII, ser.A, Beograd (во печат)
108. Relation entre le temps l'historien et le temps mythique, Le temps Mytique européen, Conscil de l'Europe, European Cultural Centre of Delphi, (en presse).
109. Affektive Aktivitäten des mittclalterlichen Bestattungsrituals im Zentralbalkan, lachen und Wienen, Berlin-Athene 1993, (во печат)